

Femte roten, tomt 46

Kvarteret Alströmer

Första roten 1637–57v

Hörnet av Södra Hamngatan och

Första roten 1657h–70

Magasinsgatan 3 Lilla Torget 3

Melker Spönsetter ("Spändsätare") Begr. 9.12.1644.

1638:1, 1641: 2 mtl

Han var enligt yrkesregistret 1639 krögare. Han var bosatt i rote 7 1637 och omtalas med 2 mantal i rote 1 1639–40. Rote 5 1643. Där omtalas 1646 med 2 mantal inhyses folk hos Melcher Spönsetters änka och 1647 med 2 mantal *Clara Melchiors*. Enligt Almquist (I:713) omtalad som krögare redan omkring 1630. Gift 17.11.1633 med *Klara Davidsson*.

Joen Nilsson Winbo

1643–46

Ingrid Börgesdotter i Jon Nilssons gård 1649

Herr Synd. *Laurentius Lundenius*

1666–81 "Stadens syndicus"

M1676 2 tomter

Den 6.8.1666 lagbjöds första gången sal Jon Wenbos gård "belägen i hörnet vid Magasinshuset under Ekeskogen intill den stora platsen vid Store Hampnen grentzande intill Räntmästaren Wäl-t Peder Larssons gård" köpt av Syndicus Laurentius Lundenius för 900 rdr.

Laurentius Lundenius omtalas 1648 som lektor i vältalighet (latin) vid gymnasiet i Göteborg. Till syndicus utsågs han efter *Haquinus Lidenius*, som avlidit 1.3.1657. Enligt kommandanten H C Mörnerns omdöme var han en "vacker och stilla man" och i sin tjänst "rätt samvetsgrann". I magistratens gunst stod han högt. Ett flertal gånger utsågs han till riksmötesombud. Vid tre olika tillfällen föreslog magistraten att han skulle befordras till president men alla tre gångerna förbigicks han av regeringen. Den 17.10.1653 betalade han 12 daler för amiralen *Mårten Thijsen Anckerhielms* gård, som han köpt för 400 rdr. Den gården var belägen i fjortonde roten, där mästare Lars Lundenius omtalas 1654–55.

1680 behandlas följande mål: Syndici Lundenii piga Kari Nilsdotter hade av husjungfrun Kerstin fått tre köttstycken "ett bogblad, ett stycke av en oxerygg och en fårerygg, som hon bar till skolapparen Hans Larsson, därför sålade (sulade) han tre gånger Kerstins skor med sitt eget läder. Men för de skor, som han för henne lappade betalade hon med reda pengar. En hustru Britta bekom av henne en oxelägg och en stycke av en hals för att hon bandt tillhoppa ett huulfat (hålfat) af det som var lagt i watten". Karin beskylldes också för att hon skulle ha låtit en dräng nattetid komma in i Herr Syndici gård och för att ha burit sina kläder upp i aktergården och legat hos honom över natten. Hon sade då, att en smedgesäll Anders Andersson, "som med henne förlofvat

är, vilket hon med ärliga vittnen kunde bevisa, kom gångandes på gatun om aftonen mycket druckin, och som han klappade på fönstern, lät hon upp bakporten och släppte honom in, som Herr Syndici så wäll som husjungfrun wisste, och så låg han i bakarestugan på Bänken över natten men hon var intet hos honom”.

Laurentius Lundenius avled i början av 1680-talet, ev. 1681, då syndicustjänsten indrogs. Den 30.9.1684 besvärade sig *Henrik Arfwidsson* över något kyrkobuller, som sal syndici *änka hustru Karin Scheder* dagen innan skulle ha förövat på Arfwidssons dotter, herr *sekreterare Hammarbergs fru*. 1685 var Karin Scheder omgift med *insp. Sveno de Blom*. Då krävde *hustru Anna Maria Höpner* den 4 febr. vid kämnärsrätten *insp. Sveno de Blom* för hans döttrars information och gjort arbete sammanlagt 8 daler och 20 öre och hans hustru Catharina Scheder för hennes döttrars information och annat arbete 12 daler 29 $\frac{1}{3}$ öre smt.

I september 1691 avlägsnade sig *Laurent Böker* vid något tillfälle från rätten, då han ”ägde någon skyldskap med Swen de Bloms barns moder och var blodsfrände, dock något långt borta”. Den 3.9.1685 upplästes avvittringsskriften, som sal Syndici Lundenii efterleverska upprättat med sina barn *Carl* och *Margareta Lundéen* den 8.11.1684 före vigseln med inspektoren Sven de Blom lydande på 1 000 daler 32 öre smt, så att vart barn skulle erhålla 500 daler. Catharina Scheder pantsatte till dem hus och gård vid Lilla Torget och på hörnet åt Magasinsgatan. Den 2.6.1687 lät

Collin Crocat

lagbjuda hus och gård på hörnet vid Lilla Torget emellan sal räntmästare Jacob Larssons gård å östra och inspektör Daniel Svenssons gård å södra sidan, vilken han tillhandlat sig av inspektor Sveno de Blom för 1 500 rdr. Denne Collin Crocat omtalas i magistratsprotokollet den 15.12.1684 som ”engelske expediten Collin Croquet, som på allmänna gatun överfallit och slagit borgaren Peder Larsson blånad som mäst över hela ansiktet syntes”. Han var gift med *Nellike Craddepools* dotterdotter *Helena Grijs*, varför han i januari 1695 hade anledning att framlägga sina synpunkter på Nellikes testamente.

Helena var dotter till *Petter Grijs*, som (enl. mag. prot. 4.10.1675) av Nellike hade försäkrats om att ”hans dotter och hennes dotterdotter Hilke, som nu på Nelkes ålderdomsdagar skulle förbliva hos henne, icke skulle avkortas sitt arv med underhållet utan bliva lika delaktig som andra ärvannde”. Helena avled emellertid mycket ung – knappt 26 år gammal (begr. 2.2.1693), varefter Collins och hennes barn överlämnades till *Simon Simonsson* till föda och uppfostran den 9.10.1694 och *Herman Gieseke* den 7.2.1695 utsågs till förmyndare.

Den 1.9.1687 upplästes i Collin Crocats närvaro *tygvaktaren Beckmans* svar angående det hus, som Beckman bebodde mot hyra och som Collin Crocat köpt av *insp. Sven de Blom*. Colin Crocat sade sig kunna bevisa, att Beckman i laga tid hade uppsagts. Men det visade sig snart, att Collin Crocat var oförmögen att betala gården. *Apotekare Schwartz* hävdade den 1.10.1691, att Collin Crocat borde till rätten inleverera pengarna för Sveno de Bloms hus. Syndici Lundenii dotter *Margareta Lundén* hade begärt att till den 16.2.1693 få sitt fädernesarv ur hus och gård, som Collin Crocat köpt. Enligt ett magistratsbrev daterat 20.3.1693 (Ba: 7) skulle *insp. de Blom* ha förordnat, att *Margareta Lundén* skulle ha 100 rdr i avräkning på sitt fädernesarv av de pengar, som Collin Crocat fortfarande var skyldig på husköpet. Men som Collin Crocat ”ändl. i dag måste sina willkohr för Rätten uppvisa, som stadnade uti en oförmögenhet, vilket oss och merendels bekant är”. Av de 1 500 daler, som huset kostade, hade Crocat dittills betalat 406 daler. Enligt samma registratursvolym (Ba:7) erhöll *insp. Sven de Blom* den 29.9.1693 ”notifikation om den termin, som är beramat till auctionerandet af Hr Inspectorens anticessoris i äktenskapet sal Herr Syndici

Lundenii huus och gård här i Göteborg belägne” — ”hwar Wij Herr Inspectoren det ej heller welat obemärkt låta, att med Collin Craocat är ett alldeles utblottat och snart sagt miserabelt tillstånd, så att förwänta, att han skulle kunna skaffa penningar är alldeles utan hopp, och imedlertid blifwer huset dageligen deteriorerat och ändteligen helt förfallit, hafwandes Man och alt hijt wäntat på hans reconvalcence ifrån sin sjukdom. Men som den ännu continuerar, är han också ännu i huset boendes till dess Wij nu vidare in termino få see huru med auctionen aflöpa will”. Enligt ett nytt magistratsbrev den 20.2.1693 hade jungfru Margareta Lundén och hennes bror Carl berättat för magistraten, att Margareta var förlovad med *fänrik Petter Ekegren* under överste Weinholds kommando. Hon hade därför rest till Göteborg för att ansöka om sitt fädernesarv. Den 17.4.1694 befalldes Collin Crocat att till nästa måndag antingen prestera verklig betalning 767 d smt d.v.s. så mycket som *Abraham Brun* hade bjudit för syndici Lundenii hus och gård eller också inrymma Abraham Brun huset. Men Abraham Brun valde i stället insp. de Bloms andra fastighet vid Gamle Port (2.6), som han lät uppbjuda den 19.11.1694.

Metta Buhrman

Den som i stället i 1696 års tomtöreslängd svarar för tomten är *Bartholomeus Schmidts änka Metta Buhrman* (född 1631, gift 1/ 6.2.1653 m. *Bartholomeus Fabricius*) *Schmittskan* kallad. Hon var dotter till *Joakim Peltzers* änka *Marike* i hennes första äktenskap med *Anders Buhrman* (levde 12.6.1638, död före 6.2.1643) och syster till *Christian och Anna Buhrman* samt halvsyster till *Didrik Peltzer* (se bl.a. 30.1. och 13.3.1682 samt 1.7.1663). Bartholomeus Schmidts döttrar var *Ursilia Sophia*, död före 1711, gift med *Stoude eller Staude* i Bremen, *Elisabeth* (se nedan), *Regina*, död före 1711, gift 7.6.1691 med kirurgen *Johan Friedrich Reiff* (se Berg II:9–10, 248)

Den 12.12.1695 inprotokollerades hustru Metta Buhrmans uppbud.

Kungl. Maj:ts ständer uppbjöd första gången 5.3.1700 hustru Metta Buhrmans hus för skuld. Den 6.4.1701 (AIIb:4) pantsatte Metta Buhrman ”sahl Bartholomeus Schmidts wittwe” till tyska kyrkan sin gård belägen på Lilla Torget intill inspektor Elgfoot, Cautionist var mågen *handl. Joakim Schultz* (gift 16.11.1697 med jungfru *Elisabeth Schmidt*, född 1666, död redan 1707, avvittning efter henne 21.2.1712).

Joakim Schultz övertog gården, som ansågs värd 4500. Metta Buhrman avled 1710 (begr. 6.1.1711, 80 år gammal) och Joakim Schultz bara ett år därefter i Marstrand, som han besökte för omgifte med *Anna Margareta Martens*. Han begravdes i Christine 12.3.1712. Avlidne Joakim Schultz arvingars hus vid Lilla Torget uppbjöds den 27.4.1713 av Tyska kyrkans föreståndare för ett lånat kapital av 200 d smt plus 24 d smt återstående intresse efter hans svärmoders Metta Buhrmans förskrivning. Då hade gården redan sålts till

stadsbokhållaren, sedermera rådmannen Hans Andersson,

som den 13.4. (eller 7.) 1713 uppbjöd hus och tomter mellan insp. Elgfoot i öster och insp. Daniel Svensson i söder, som avlidna hustru Metta Buhrman och Joakim Schultz bebott. Köpeskillingen var 1 500 d smt. Den förra köparen *Fru Cecilia Schiller* hade uppsagt sin handel.

Hans Andersson var stadskamrer den 1.4.1712 till dess han blev rådmän den 12.11.1718. Magistraten slöt den 28.6.1720 ett ettårigt hyresavtal med handelsmannen Hans Andersson om att från den 1.7.1720 för 150 d smt få hyra ”överrummen uti dess hus och gård bestående av fem särskilte rum samt dessutom en källare under huset till ett tullhus, varuti både tullnär och Controllerer vederbörligen kunna förrätta deras tjänster som ock sjötullsrätten hållas”.

Den 6.3.1724 upprättades testamente mellan Hans Andersson och *Maria Wulff*, den 16.2.1725 avled han. Hans Anderssons änka hyrde ännu 1727 ut övervåningen, bestående av fem rum samt en källare, till kontor för Stora Sjtullen.

Makarna Andersson var barnlösa. Arvingarna var *Margareta Wulff*, död febr. 1640 och systerdottern *Ingrid Andersdotters* barn med Jacob Dahlström *Jacob och Anna Greta Dahlström*. Änkan Maria Wulf avled 1742. Bouppteckningen den 6.5.1742 upptog förmögenheten till 70 317 d smt. All den lösa egendomen hade Maria Wulf den 30.10.1741 testamenterat till en släkting *Anna Maria Westerling*, bl.a. en musköt och ett muskedunder, 12 öre tillsammans, ett målat bord i salen, värderat 4 daler, ett dito i kammaren 2 daler och ett dito i kammaren vid köket, 1.8. daler (Berg II:1-2, 86).

Av arvingarna såldes gården (vid bou värderad till 1 112 d smt) på offentlig auktion den 3.8.1742 för 1 600 d smt till

handelsmannen Vincent Beckman,

som 23.8.1742 uppbjöd avlidna rådmanskan Fru Maria Wulffs hus och gård vid Lilla Torget.

1745 *Murmästare Joh. Samuel Ranckes gård*

1750 *Kommissarie Samuel Bagge*

1755 *Handelsman And. Wahrenberg* 1755 5.46 – Han är troligen den ”handl. Anders Wasenberg”, som enligt handskriften ”Baggiska släkten” var gift med *Barbara Bagge* född 1717, dotter till *Fredrik Samuelsson Bagge* och *Catharina Olofsdotter Ström*. Wahrenberg var 1745 skriven 4.111, tidigare också den ägd av Samuel Bagge. Kanske var Wahrenberg hyresman på grund av att hans hustru var släkting till kommissarie Samuel Bagge.

I en skrivelse till magistraten 3.6.1740 berättade Anders Wahrenberg, att han för sin hälsas skull behövde besöka Medevi hälsobrunn. Han ville därför befrias från uppgiften att med klingpungen gå omkring i svenska kyrkan. Samtidigt befriades *Erik Liedberg* och *Nicolaus Sandberg* från denna uppgift mot 50 d smt (EIIb:23). Den 31.5.1757 uppsade Anders Wahrenberg, som varit borgare sedan 1739, sitt burskap för att flytta till Marstrand, där han bättre kunde bedriva fiske.

1755 *Handelsmännen Wilson et Hall*

1767 den 16 februari lät direktören vid nya svenska Ostindiska kompaniet *herr John Wilson* första gången uppbjuda för 18 000 d smt ett vid Lilla Torget i hörnet åt Magasinsgatan emellan direktören Herr Johan Fredrik Ströms hus å östra och den s.k. Stockholmskällaren å södra sidan beläget hus och gård, bestående av tvenne tomter, varav den större höll i bredden till Torget 37½ fot och i längden åt Magasinsgatan etthundratolv fot men den mindre tomten, som med den ena ändan stötte till Magasinsgatan och med den andra till herr direktören Ströms stenhus i bredden 25 fot och i längden 60 fot, Sveriges mått. Hörnhuset och gården hade herr direktören Wilsson köpt för dessa 18 000 d smt av *handelsmannen John Hall den äldre* den 1.10.1766.

1775 *Direktören i Ostindiska Kompaniet, grosshandlaren Jonas Malm Ericsson*, död 24.10.1775. Var bokhållare 1763. Bou 4.6.1776. Han efterlämnade 84 100 d smt. Huset på två hela tomter vid Lilla Torget i hörnet och Magasinsgatan värderades 13.000 daler, en tomt på Ekelundsgatan på kronans grund med bodbyggnad till 1 500 daler, ägde vidare säteriet Backa i Nödinge socken och andra lantegendomar. Gift 1/ *Brita Ljungvall*, se Gbg amiralitetsförs fb 1745 2) *Christina Löfman*, som efterlevde.

12.5.1783: *Bokhållaren vid Svenska Ostindiska Kompaniet Jacob Holmström* lät första gången för 8 000 rdr specie uppbjuda ett vid Lilla Torget vid hörnet av Magasinsgatan mellan välborne herr James Maules hus i östra och den så kallade Stockholmskällaren å södra sidan beläget hus och gård, bestående av tvenne tomter (samma mått angavs som ovan 1767). Vilket hus och gård herr bokhållaren hade tillhandlat sig av avlidne direktören vid Ostindiska kompaniet Jonas Malm Ericssons änka Fru *Christina Malm* den 25.3.1777.

Jacob Holmström, som ägde gården 1800, kallas 1785 kamrerare och 1800 förre kamrerare. Tomtvärde i rdr 1800 133:16 och 3 600, brandförsäkringsvärde 3333:16.

Hos honom bodde 1787 *handelsmannen Joseph Hall*.

Senare uppbud av 5.46

handl Anders Björnberg 15.7.1811

mäklare L P Ström 27.9.1813

Den 13.8.1832 bou efter *hökare eller viktualiehandlaren Johan Fredrik Kräplin (Kraeplin)*, död den 4.7.1832. Ägde stenhus med tomt nummer 5.46, uppbud 8.2.1830, värderat 14 000 rdr bco, magasinsbyggnad med tomt nummer 5.48, värderad 8 000 rdr bco och ödetomten 11.74, 50 rdr (Berg II:5–6, 400).

grosshandlare Paul Melin 9.8.1841

med dr C F Ewert 14.2.1842

Senare uppbud av 5.46 Lit B och 5.45 Lit A

grosshandl James Dickson jr 28.6.1852

grosshandl Edvard Dickson 29.12.1873